

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

 Катерина ПЕТРОВСЬКА

«27» липня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів I рівня вищої освіти

ПП 17

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та практична психологія

(назва освітньо-професійної програми)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

(назва інституту, факультету, відділення)

Бердянськ, 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231
Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та практична психологія»

Розробники:

Гуренко Ольга Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Попова Анастасія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Соціальна робота та практична психологія» та схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти від «27» липня 2022 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри

соціальної роботи та інклюзивної освіти

(підпис)

(Катерина ПЕТРОВСЬКА)

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми

«Соціальна робота та практична психологія»

(підпис)

(Катерина ПЕТРОВСЬКА)

(прізвище та ініціали)

©БДПУ, 2022 рік

©Гуренко О. І., Попова А. С.,
2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>23 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова / за вибором</u>	
	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма «Соціальна робота та практична психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Мова навчання: українська		5-й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,4 самостійної роботи здобувача – 3,1	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	-	10
		Практичні, семінарські	
		-	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		-	74
		Індивідуальні завдання: 9	
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для заочної форми навчання – 16/74 годин (18/82%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є: розкрити теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти; сформувані у майбутніх соціальних працівників, практичних психологів закладу освіти готовність до здійснення професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта» є:

- сформувані у здобувачів вищої освіти систему знань про теоретико-методологічні, нормативно-правові засади інклюзивної освіти, методика роботи з дітьми з особливими потребами в інклюзивному закладі освіти;
- знайомити з досвідом запровадження інклюзивної освіти в зарубіжних країнах;
- сформувані вміння використовувати ефективні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; розробляти індивідуальну програму розвитку та індивідуальний навчальний план для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб та нозології; реалізовувати підходи диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- сформувані навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими потребами;
- виховувати культуру професійної поведінки, спілкування; відповідальність;
- розвивати емпатійність, педагогічну інтуїцію.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Компетентності	Компетенції	Програмні результати навчання
1.	ЗК-11	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПР-5 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
2.	СК-11	Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їхніх індивідуальних потреб, вікових відмінностей,	ПР-20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

		психологічних, гендерних, етнічних та інших особливостей.	
3.	СК-17	Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.	ПР-21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інклюзивна освіта: проблеми й досвід

1.1. Теоретичні засади впровадження інклюзивної освіти

Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Соціальна та медична моделі порушень розвитку. Основні принципи інклюзивної освіти.

1.2. Світовий досвід інклюзивної освіти

Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії. Рівноправність у здобутті освіти (досвід Австрії). Психолого-медико-соціальні центри (досвід Бельгії). Освітня реформа (досвід Голландії). Шведська модель інклюзивної освіти. Варіативність психолого-педагогічного супроводу (досвід Німеччини).

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

2.1. Інклюзія - стратегія міжнародного та українського законодавства

Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, зокрема, Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО. Приклади з законодавчо-нормативної бази окремих країн. Освітні закони України. Сучасна освітня нормативно-правова база (положення про спеціальну школу, положення про інклюзивний ресурсний центр, положення про індивідуальне навчання, порядок організації інклюзивного навчання у закладах освіти тощо).

2.2. Інноваційні тенденції розвитку інклюзивної освіти

Сучасні стратегії впровадження освітньої інклюзивної практики. Результати моніторингового дослідження стану інклюзивної освіти в Україні. Базові моделі інклюзивної освіти дітей з особливими потребами. Роль інклюзивних ресурсних центрів у впровадженні інклюзивного навчання.

Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі

3.1.-3.2. Спеціальна освіта в Україні

Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна та горизонтальна структура; спеціальні заклади дошкільної та загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.) Класифікація

порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Розгляд і обговорення окремих найпоширеніших контраверсійних питань у навчанні дітей з особливими потребами.

Тема 4. Батьки та інклюзія. Співробітництво – основа роботи з батьками

4.1. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти

Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки – як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Налагодження стосунків з педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Батьки – активні учасники шкільної громади. Волонтерство та адвокатство батьків.

4.2. Корекційно-розвиткова робота як складова інклюзивного навчання

Корекційно-розвиткова робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах інклюзивного закладу освіти. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.

Тема 5. Організація інклюзивного навчання у закладах освіти

5.1. Курикулум носвітнього та корекційно-розвивального процесів

Організація інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти. Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Реалізація курикулуму в освітньому процесі.

5.2. Індивідуальна програма розвитку та її складові

Індивідуальна програма розвитку як складова курикулуму. Необхідність використання індивідуальної програми розвитку у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Розробка індивідуальної програми розвитку. Підготовка та вимоги до підписання ІПР. Співпраця з батьками при розробленні та виконанні індивідуальної програми розвитку. Аналіз основних компонентів індивідуальної програми розвитку. Оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі.

Тема 6. Соціально-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти

6.1.-6.2. Особливості соціально-педагогічного та психологічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти

Психологічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими потребами за основними напрямками роботи. Комплексний підхід в організації соціально-психолого-педагогічного супроводу дітей з обмеженими можливостями. Модель психолого-медико-педагогічного супроводу дитини з психофізичними вадами. Інклюзивне навчання дітей з інтелектуальною недостатністю: особливості організації та змісту. Особливості інклюзивної освіти для дітей з аутизмом.

Характеристика соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання на основі Державного стандарту соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Інтегративна освіта: проблеми й досвід												
1.1 Теоретичні засади впровадження інтегративної освіти							7	2	-	-	-	5
1.2. Світовий досвід інтегративної освіти							8	-	-	-	-	8
Разом за 1 тему							15	2	-	-	-	13
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інтегративної освіти												
2.1. Інтеграція – стратегія міжнародного та українського законодавства							7	2	2	-	-	3
2.2. Інноваційні тенденції розвитку інтегративної освіти							8	-	-	-	-	8
Разом за 2 тему							15	2	2	-	-	11
Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі												
3.1.-3.2. Спеціальна освіта в Україні							15	2	-	-	-	13
Разом за 3 тему							15	-	-	-	-	13
Тема 4. Батьки та інтеграція. Співробітництво – основа роботи з батьками												
4.1. Роль батьків у впровадженні інтегративної освіти							7	-	-	-	-	7
4.2. Корекційно-розвиткова робота як складова інтегративного навчання							8	2	-	-	-	6
Разом за 4 тему							15	2	-	-	-	13
Тема 5. Організація інтегративного навчання у закладах освіти												
5.1. Курикулум освітнього та корекційно-розвиткового процесів							7	-	-	-	-	7
5.2. Індивідуальна програма розвитку та її складові							8	2	2	-	-	4
Разом за 5 тему							15	2	2	-	-	11
Тема 6. Психолого-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти												
6.1.-6.2. Організація							15	-	2	-	-	13

психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти												
Разом за 6 тему							15	-	2	-	-	13
Усього годин							90	10	6	-	-	74

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Інклюзивна освіта: проблеми й досвід		2
1.1	Теоретичні засади впровадження інклюзивної освіти 1. Сучасні тенденції та проблеми освіти дітей з особливими потребами в Україні. 2. Етапи становлення інклюзивної освіти в світовій практиці. 3. Інтеграція та інклюзія: понятійно-термінологічні визначення. 4. Принципи інклюзивної освіти.		2
2.	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти		2
2.1.	Стратегія міжнародного та українського законодавства щодо впровадження інклюзивної освіти 1. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. 2. Закони України в галузі освіти з питань освіти осіб із порушеннями психофізичного розвитку. 3. Сучасна освітня нормативно-правова база України в галузі інклюзивної освіти.		2
3.	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		2
3.1.- 3.2.	Спеціальна освіта в Україні 1. Характеристика спеціальної освіти в Україні. 2. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. 3. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.		2
4.	Батьки та інклюзія. Співробітництво – основа роботи з батьками		2
4.2.	Корекційно-розвиваткова робота як складова інклюзивного навчання 1. Корекційно-розвиваткова робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. 2. Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах інклюзивного закладу освіти. 3. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.		2
5.	Організація інклюзивного навчання у закладах освіти		2

5.1.- 5.2.	Індивідуальна програма розвитку та її складові 1. Індивідуальна програма розвитку як складова курикулуму. 2. Розробка індивідуальної програми розвитку. 3. Співпраця з батьками при розробці та виконанні індивідуальної програми розвитку.		2
	Усього годин		10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
2.	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти		2
2.1.- 2.2.	Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства 1. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, зокрема, Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО. 2. Приклади з законодавчо-нормативної бази окремих країн. 3. Освітні закони України про організацію інклюзивної освіти.		2
5.	Організація інклюзивного навчання у закладах освіти		2
5.2.	Організаційно-методичні аспекти інклюзивної освіти в закладі освіти 1. Організаційні питання запровадження інклюзивної освіти. • дошкільної освіти; • загальної середньої освіти; • позашкільної освіти; • вищої освіти. 2. Рівні підтримки дітей з ООП в ЗЗСО. 3. Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): загальна характеристика. 4. Індивідуальна програма розвитку: необхідність використання, підготовка та вимоги до підписання, основні компоненти ІПР. 5. Команда психолого-педагогічного супроводу та її роль у розробці ІПР та діяльності в умовах інклюзивного закладу освіти (ЗЗСО та ЗПШО). 6. Корекційно-розвиткова робота та її значення у процесі навчання дітей з особливими освітніми потребами.		2
6.	Соціально-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти		2

6.1.- 6.2.	Модель інклюзивної практики в закладах освіти 1. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища закладів освіти. 2. Соціально-педагогічний супровід інклюзивного навчання дітей з особливими потребами за основними напрямками роботи. 3. Характеристика соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання на основі Державного стандарту соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання.		2
	Усього годин		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Інклюзивна освіта: проблеми й досвід		13
1.1	Теоретичні засади впровадження інклюзивної освіти		5
1.2.	Світовий досвід інклюзивної освіти		8
2.	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти		11
2.1.	Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства		3
2.2	Інноваційні тенденції розвитку інклюзивної освіти		8
3.	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		13
3.1.- 3.2.	Спеціальна освіта в Україні		13
4.	Батьки та інклюзія. Співробітництво – основа роботи з батьками		13
4.1.	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти		7
4.2.	Корекційно-розвиваткова робота як складова інклюзивного навчання		6
5.	Організація інклюзивного навчання у закладах освіти		11
5.1.	Курикулум освітнього та корекційно-розвиваткового процесів		7
5.2.	Індивідуальна програма розвитку та її складові		4
6.	Соціально-педагогічний супровід осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти		13
6.1.- 6.2.	Організація психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу загальної середньої освіти.		13
	Усього годин		74

8. Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати соціальну та медичну моделі порушень розвитку.
2. Проаналізувати міжнародну та національну законодавчу, нормативно-правову базу в контексті інклюзивної освіти.
3. Розв'язання проблемних професійно-зорієнтованих ситуацій.
4. Розробити схему «Співробітництво – основа роботи з батьками».
5. Розробити індивідуальну програму розвитку для дитини дошкільного віку з особливими освітніми потребами (тип порушення – на вибір).
6. Розробити модель соціально-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти.

9. Методи навчання

Словесні: проблемний виклад лекції, бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: спостереження, показ і обговорення навчальної презентації, навчальних фільмів, реклами тощо.

Практичні: вправи, метод проектів, розв'язування професійно-зорієнтованих ситуацій, ділова гра, тренінг тощо.

10. Методи контролю

Усне опитування, розв'язування проблемних ситуацій, тестування під час поточного контролю; оцінювання відповідей та виконаних практичних завдань під час підсумкового контролю.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		50	100
T1	T2	T1	T2	T1	T2		
25		25		25			
Тема 4		Тема 5		Тема 6			
T1	T2	T1	T2	T1	T2		
25		25		25			

T1, T2 ... – теми змістових модулів

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль)*

№ з/п	Види робіт за темами	Бали рейтингу
1	Тема 1.	
1.1.	Виконання самостійної роботи (заповнення таблиці) до теми 1	0 - 10
1.2.	Виконання ІНДЗ (відповідь на письмові завдання) до теми 1	0 - 15
Максимум за тему 1		25 балів
Тема 2		
2.1.	Відповідь на семінарському занятті (2 години) або	0 – 5/ 0 - 2

	доповнення на семінарському занятті	
2.2.	Виконання самостійної роботи (підготовка теоретичного матеріалу та усне опитування) до теми 2	0 - 10
2.3.	Виконання ІНДЗ (підготовка та участь у діловій грі) до теми 2	0 - 10
Максимум за тему 2		25 балів
Тема 3		
3.1.	Виконання самостійної роботи (заповнення таблиці) до теми 3	0 - 10
3.2.	Виконання ІНДЗ до теми 3: <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення із запропонованим матеріалом ; • виконання на його основі письмових завдань; • підготовка та участь у груповій дискусії. 	0 – 15: 0 – 3 0 – 7 0 – 5
Максимум за тему 3		25 балів
Тема 4		
4.1.	Виконання самостійної роботи до теми 4: <ul style="list-style-type: none"> • заповнення таблиці; • створення помічника-радника. 	0 – 10: 0 – 5 0 – 5
4.2.	Виконання ІНДЗ до теми 4: <ul style="list-style-type: none"> • підготовка та участь у діловій грі; • реферат 	0 – 15: 0 – 5 0 – 5
Максимум за тему 4		25 балів
Тема 5		
5.1.	Відповідь на семінарському занятті 5.1 або доповнення на семінарському занятті	0 – 5/ 0 - 2
5.2.	Відповідь на семінарському занятті 5.2 або доповнення на семінарському занятті	0 – 5/ 0 - 2
5.3.	Виконання самостійної роботи до теми 5: <ul style="list-style-type: none"> • заповнення таблиці (до теми 5.1./5.2.); • дискусія за питаннями СР. 	0 – 5: 0 – 1,5 0 – 1,5 0 – 2
5.4.	Виконання ІНДЗ до теми 5: <ul style="list-style-type: none"> • виконання письмових завдань (вимоги до складання корекційних програм/ вимоги до ППР); • реферат; • підготовка та участь у діловій грі. 	0 – 10: 0 – 1,5/ 0 – 1,5 0 – 3 0 - 4
Максимум за тему 5		25 балів
Тема 6		
6.1.	Відповідь на семінарському занятті (4 години) або доповнення на семінарському занятті	0 – 5/ 0 - 2
6.2.	Виконання самостійної роботи до теми 6	0 – 5
6.3.	Виконання ІНДЗ до теми 6: Розробка авторської моделі ідеального закладу освіти з інклюзивним навчанням	0 – 15
Максимум за тему 6		25 балів

- Детальну систему нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлено на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ.

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю (екзамену) здійснюється за умови накопичення здобувачем вищої освіти прохідного балу – 35. Підсумковий контроль здійснюється у формі усного екзамену.

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати максимум 100 балів (50 балів – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100,$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма темами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
0-34	F

12.Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Інклюзивна освіта».
2. Навчально-методична література.
3. Навчальні мультимедійні презентації.
4. Навчальні фільми.

13. Рекомендована література

Базова

13. Рекомендована література

Базова

1. Інклюзія в ЗДО/ Л.А.Шайка, упоряд. - Х. : Вид. група "Основа", 2021. - 114 с.
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів та батьків / Укладачі Н.В. Заєркова, А.О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с.

4. Інноваційні технології в діяльності інклюзивно-ресурсного центру: метод. посіб. / авт. кол. за ред. А. Г. Обухівської, Т. Д. Ілляшенко. – Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. – 228 с.
5. Колупаєва А.А. Інклюзивне навчання: вибір батьків. / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: Літера ЛТД, 2019. – 56 с.
6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К.: ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
7. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. – 338 с.
8. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ. – ТОВ: Агенство «Україна», 2019. – 300 с.
9. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
10. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
11. Шевців З.М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу: монографія / З. М. Шевців. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 384 с.

Допоміжна

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190.
3. Індивідуальна програма розвитку / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 24 с.
4. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
5. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 20 с.
6. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [Редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)] / За заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – С. 68–77.
7. Підтримай себе – підтримай дитину: путівник для батьків дітей з особливими потребами / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 36 с.
8. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач – Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 70 с.
9. Школа для кожного: посібник / Упорядник: Байда Л. Ю. – К., 2015. – 60 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Інші сайти:
<http://www.pdkintl.org/kappan/k0206sti.htm>
<http://www.ussf.kiev.ua>

www.canada-ukraine.org

http://www.learning.gov.ab.ca/k_12/specialneeds

www.isp-2006.narod.ru <http://www.ikpp.npu.edu.ua/>